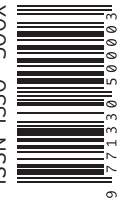

HRVATSKI VOJNIKI

PRINTED IN CROATIA

0 0 6 0 9

ISSN 1330 - 500X

9 177133 0150003

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

RAZGOVOR

PUKOVNIK BURKHARD KÜHNAPFEL
VOJNI IZASLANIK SR NJEMAČKE U RH

PRIPREMA ZA MISIJU ISAF
HRVATSKI PONOS '09

VOJNA PSIHOLOGIJA
**EMOCIONALNA STABILNOST
VOJNIKA**

GMTBR - TOPNIČKO-RAKETNA BOJNA

BUDUĆNOST U MLADIM SNAGAMA

NAD NEPRIJATELJSKIM TERITORIJEM
- AFGANISTANSKA ISKUSTVA

U BROJU OD 13. VELJAČE DARUJEMO CD
KLAPE HRM-a SVETI JURAJ "RUŽO CRVENA"

*Predstavljamo novi nosač zvuka Klapa Hrvatske ratne mornarice "Sveti Juraj"
u izdanju Hrvatskih vojnih glasila pod naslovom "Ružo crvena".*

*Najnovije izdanje nazvano je po istoimenj hit pjesmi i sadrži dvanaest
poznatih ljubavnih pjesama, a u Hrvatskom vojniku koji izlazi uoči Valentinova,
13. veljače, darujemo ga svim čitateljima.*

1. Marijana	/ A. Žola, E. Španović, M. Babić /	4:48
2. Tanja	/ M. Čičić, nastala: M. Čičić /	3:19
3. Ružo crvena	/ D. Španić, D. Španić, R. Čunec, M. Babić /	3:08
4. Kao da te ne vidim	/ J. Španić, M. Španić, V. Vidarić /	3:19
5. U sanduku, Ani	/ L. Španić, D. Čičić, L. Španić / M. Babić /	2:33
6. Marija, ljubavi moja	/ nastala: nastala: M. Babić /	3:08
7. Vilo moja (1947) "Bakava Čičić"	/ J. Španić, V. Španić, V. Španić / M. Babić /	3:47
8. Tihom svjetlo pjesme ljubavna	/ D. Španić, Z. Španić, Š. Španić / M. Babić /	3:35
9. Pismo moja, lili tamo	/ D. Španić, nastala: D. Španić / M. Babić /	4:54
10. Juhajki otkrije	/ J. Španić, nastala: R. Španić /	3:11
11. Čekaj ti, majko, da me dođeš	/ A. Španić, D. Španić, M. Babić /	3:06
12. Želimo godinu	/ R. Španić, T. Španić, Španić, V. Španić /	3:25
13. Ružo crvena (izdanje K. Španić 17.7.2008.)	/ R. Čunec, D. Španić, M. Babić /	3:25

glavni igrari: Terezi, Lila Milović / Nastala: Terezi / M. Babić /
Klapa i programiranje: Marija Babić / izdavači: Klapa HRM u Splitu / izdanje: prosinac 2008.

Isključivo: Šestica za zabavu i jačanje (Informacija MCRH-4)
Tehnička realizacija: gospođa Hrvatska vojna glasila
Medijska podrška: Hrvatska vojna glasila
Foto: Terezi i Šestica
Tiskana: izdanje Klapa Marija Babić
Edicija: 1. izdanje: Marija Babić, Ante Čičić
Muzički: Ani i Lili
Izdavači: Marija Babić
Izdavači: Marija Babić
Izdanje: prosinac 2008.

4

RAZGOVOR
pukovnik Burkhard Kühnapfel
vojni izaslanik SR Njemačke u RH

Imate našu potporu za NATO i EU

Pitanje ulaska Hrvatske u NATO za njemačku stranu više nije tema. S potpisom našega saveznog predsjednika pod odgovarajući zakon, što ga je Bundestag odobrio pred Božić 2008., moja je zemlja dala neospornu suglasnost za punopravno članstvo Hrvatske u NATO-u. Njemačka će također svim snagama podupirati nastojanje Hrvatske da postane članicom EU-a

GMTBR - TOPNIČKO-RAKETNA BOJNA Budućnost u mladim snagama

12

8

HRVATSKI PONOS '09

Za HKoV i ova je vježba bila svojevrsni test spremnosti njegovih postrojbi za sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima s NATO snagama. U sklopu vježbe provedeno je i ocjenjivanje sposobnosti snaga za misiju, a bila je to i dobra prilika za prezentaciju mogućnosti postrojbi HKoV-a, važna i za provedbu preuzetih trinaest partnerskih ciljeva

Naslovnicu snimio Ante Nediljko DOMJANOVIĆ

U sastav postrojbe inkorporirane su topničko-raketne bojne 1., 2. i 4. gbr, a među pripadnicima većina su mladi vojnici. "To je naša budućnost", istaknuo je zapovjednik bojne, napominjući da, kao i u drugim bojnama, zapovjedni kadar, časnički i dočasnički, čine uglavnom stariji, iskusniji pripadnici, koji pripremaju svoje mlađe kolege kako bi ih jednoga dana mogli naslijediti na zapovjednim dužnostima

MORH I OSRH

- 7 **NOVOSTI IZ MORH-a**
Albansko izaslanstvo u MORH-u
- 11 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Sastanak ravnatelja HVU-a s vjerskim zajednicama
- 14 **VOJNA PSIHOLOGIJA**
Emocionalna stabilnost vojnika
- 15 **IZLOŽBA "PIŠTOLJI I REVOLVERI"**
Šetnja kroz vrijeme

VOJNA TEHNIKA

- 16 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 20 **VOJNA TEHNIKA**
Kamioni sve važniji (II. dio)
- 23 **ZRAKOPLOVSTVO**
Nad neprijateljskim teritorijem - afganistanska iskustva
- 24 **MORNARICA**
MEKO CSL: njemački projekt korvete za priobalni pojas
- 25 **VOJNA POVIJEST**
Dassault Etendard IVM/P/PM

MAGAZIN

- 26 **PODLISTAK**
Slavoljub Penkala
konstruktor prvoga hrvatskog zrakoplova (I. dio)
- 28 **DOMOVINSKI RAT**
Oduzimanje oružja TO SR Hrvatske (V. dio)
- 29 **DUHOVNOST**
Punica u ognjici
- 30 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 31 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Podsjetnik na tragediju

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

“

Pitanje ulaska Hrvatske u NATO za njemačku stranu više nije tema. S potpisom našega saveznog predsjednika pod odgovarajući zakon, što ga je Bundestag odobrio pred Božić 2008., moja je zemlja dala neosporivu suglasnost za punopravno članstvo Hrvatske u NATO-u. Njemačka će također svim snagama podupirati nastojanje Hrvatske da postane članicom EU-a

Pukovnik Burkhard Kühnapfel, vojni izaslanik SR Njemačke u RH

Imate našu potporu

O našoj suradnji u ISAF-u čuo sam samo dobre ocjene

Mnogo je razloga koje bismo mogli navesti kao povod ovom razgovoru, no činjenica da je pukovnik Burkhard Kühnapfel vojni izaslanik Savezne Republike Njemačke te doajen Vojnodiplomatskog zbora u Republici Hrvatskoj dovoljan je razlog, to više što je u Hrvatskoj od 2005. godine.

U Hrvatskoj ste već duže vrijeme, a prije preuzimanja sadašnje dužnosti završili ste i Ratnu školu OSRH-a. Možete li se ukratko osvrnuti na to razdoblje?

Kao što vam je poznato, ja sam bio prvi časnik iz jedne NATO/EU države kojem je bilo

omogućeno sudjelovanje u toj najvišoj vojnoj školi hrvatskih Oružanih snaga. Prihvatio sam to kao veliku čast koja mi je ukazana, no to je bio i logičan korak u bilateralnoj suradnji Njemačke i Hrvatske. Naime, od 1999. godine hrvatski časnici dolaze na izobrazbu u njemačku glavnostožernu obrazovnu instituciju u Hamburgu, a moje sudjelovanje na najvišoj razini izobrazbe tijekom 2005./2006. bilo je njemačko priznanje Hrvatskom vojnom učilištu da je sposobno školovati stožerne časnike na istoj razini kao što to mi u Njemačkoj i unutar NATO-a očekujemo i ostvarujemo.

Ratna škola je bila, takoreći, prva vojna ustanova koja je postigla visoki NATO standard.

Osim što sam imao obvezu uspješno završiti školovanje, bio sam u mogućnosti i, uz jedinstveno i izuzetno gostoprimstvo mojih hrvatskih prijatelja, upoznati vrlo lijepu zemlju te prije svega steći prijatelje za cijeli život.

Zadnje dvije i pol godine njemački ste vojni izaslanik u Hrvatskoj. Kako ocjenjujete svoj dosadašnji mandat na toj dužnosti te odnose naših dviju zemalja na vojnoobrambenom području?

U šali rečeno, ponekad bih poželio da suradnja i ne bude tako intenzivna jer bih imao više vremena za putovanja Hrvatskom. Naime, protekle dvije godine obilovale su visokim i najvišim posjetima iz Ministarstva obrane i Oružanih snaga: posjet Hrvatskoj njemačkog ministra obrane i generalnog inspektora, našeg najvišeg vojnog predstavnika, te posjeti hrvatskih zapovjednika rodova Njemačkoj i uzvratni posjeti odgovarajućih njemačkih kolega samo su vrh susreta koji su primijećeni u javnosti.

Uz to, godišnje bude još 40-ak uzajamnih posjeta časnika na kojima se vode stručni razgovori o konkretnim projektima. Oružane snage obiju zemalja u konačnici mogu biti zadovoljne bilateralnim godišnjim programom. Kada bi to bilo tako dostupno na slobodnom tržištu, taj program bio bi "prodajni hit".

Obrambena i vojna suradnja Njemačke i Hrvatske, bilateralna i multilateralna, ostvaruje se na različitim područjima. Kako

Pripadnici njemačkih i hrvatskih oružanih snaga surađuju i u mirovnim misijama diljem svijeta, a u misiji ISAF u Afganistanu hrvatski je kontingent izravno podređen njemačkom. Imate li kakvih saznanja o njihovim iskustvima i dojmovima u pogledu suradnje s hrvatskim vojnicima?

Već pet godina hrvatski i njemački vojnici poduzimaju sve napore za osiguranje stabilnosti i obnove Afganistana. Čak 75% hrvatskog kontingenta u misiji ISAF raspoređeno je u sjevernom području zemlje zajedno s njemačkim snagama, uglavnom u Mazar-e-Sharifu. Ondje hrvatski vojnici pružaju dragocjeni doprinos za ostvarenje postavljene zadaće. Bez tog doprinosa, s

Pukovnik Kühnapfel u više je navrata posjetio Vukovar, a posebno ga se dojmio spomen-muzej u vukovarskoj bolnici, čiji plakat ima u svom uredu

ZA NATO i EU

ocjenjujete dosadašnju suradnju te u kojim segmentima vidite eventualne mogućnosti za njezino proširenje i jačanje?

Kao u svim područjima života, tako i u tom području uvijek postoji prostor za poboljšanja. Vrlo aktualno uoči prijetnje ili samo najavljene financijske i gospodarske krize vidim potrebu, ali istodobno i priliku, da se još jačim oslanjanjem jednih na druge stvaraju učinci sinergije. Te mogućnosti postoje, po mom mišljenju, na području izobrazbe i opreme te uporabe istog oružja i istih uređaja u misijama.

njemačkog stajališta, ne bi se moglo. Za osiguranje zračne luke Mazar-e-Sharif hrvatske snage u znatnoj mjeri dijele odgovornost. Bez tih snaga, primjerice, njemački izvidnički zrakoplovi Tornado, koji su raspoređeni u toj zračnoj luci, ne bi mogli ispuniti svoju, za ISAF dragocjenu, zadaću. O našoj suradnji u ISAF-u čuo sam samo dobre ocjene. Da bi to tako ostalo i ubuduće, zapovjednici stožera održavaju redovite sastanke i konzultacije.

Kao doajen Vojnodiplomatskog zbora u RH, kako ocjenjujete odnos MORH-a i

Ne ulaze u Savez samo Oružane snage, Hrvatska će kao zemlja u idućim mjesecima postati punopravnom članicom NATO-a. Početak je odrađen samim članstvom, napori ne smiju oslabjeti, izazovi su veliki i moraju biti svladani. Hrvatska se u tom pogledu i dalje može pouzdati u svoje partnere i prijatelje u Savezu

Imam čast i obvezu biti glasnogovornik vojnih izaslanika iz 30-ak država, koji predstavljaju više od 5,8 milijuna vojnika. Iskoristite našu raznolikost u političkom, povijesnom, socijalno-gospodarskom i kulturnom pogledu, kako bi se na taj način stvorio jači pluralizam mišljenja, jasnija slika, koja će pomoći Hrvatskoj i Oružanim snagama RH pri donošenju odluka za budućnost. Mi smo spremni na to

Već pet godina hrvatski i njemački vojnici poduzimaju sve napore za osiguranje stabilnosti i obnove Afganistana. Čak 75% hrvatskog kontingenta u misiji ISAF raspoređeno je u sjevernom području zemlje zajedno s njemačkim snagama, uglavnom u Mazar-e-Sharifu. Ondje hrvatski vojnici pružaju dragocjeni doprinos za ostvarenje postavljene zadaće. Bez tog doprinosa, s njemačkog stajališta, ne bi se moglo

OSRH-a s VDZ-om te našu sveukupnu međunarodnu vojnu suradnju?

Ponekad je nas, vojne izaslanike, teže čuvati nego vreću buha, kako se to u Njemačkoj kaže, jer smo svi mi iskusni stožerni časnici, a ima čak i generala. Naučili smo razvijati vlastite ideje te ih samoodgovorno i ostvarivati. Imam čast i obvezu biti glasnogovornik vojnih izaslanika iz 30-ak država, koji predstavljaju više od 5,8 milijuna vojnika, pred Ministarstvom obrane i Glavnim stožerom Oružanih snaga te pred Oružanim snagama RH u cijelosti. Moja je ocjena i ocjena mojih kolega da hrvatska strana poduzima znatne napore kako bi nama, vojnim izaslanicima, omogućila transparentnu i cjelovitu sliku hrvatskih Oružanih snaga. To se realizira mnogobrojnim predavanjima u MORH-u i GSOS-u, kao i višednevnim informativnim putovanjima i posjetima vojnim ustanovama odnosno postrojbama, ali i prirodnim ljepotama vaše zemlje. Koristim se ovom prilikom da u Hrvatskom vojniku izrazim svoju zahvalnost za cijeli taj posao i uspjeh.

No, htio bih to povezati i s ponudom s naše strane - da nas, vojne izaslanike, još bolje iskoristite, da nas aktivno uključite u predavanja i rasprave. Iskoristite našu raznolikost u

političkom, povijesnom, socijalno-gospodarskom i kulturnom pogledu, kako bi se na taj način stvorio jači pluralizam mišljenja, jasnija slika, koja će pomoći Hrvatskoj i Oružanim snagama RH pri donošenju odluka za budućnost. Mi smo spremni na to.

Njemačka je pružala golemu potporu Hrvatskoj, kako tijekom Domovinskog rata tako i u poslijeratnom razdoblju, a snažno je utjecala i na međunarodno priznanje Hrvatske. Možemo li očekivati takvu potporu i u ostvarivanju naših današnjih najvažnijih vanjskopolitičkih ciljeva, ulaska u NATO i EU?

Pitanje ulaska Hrvatske u NATO za njemačku stranu više nije tema. S potpisom našeg saveznog predsjednika pod odgovarajući zakon, što ga je Bundestag odobrio pred Božić 2008., moja je zemlja dala neospornu suglasnost za punopravno članstvo Hrvatske u NATO-u. Njemačka će također svim snagama podupirati nastojanje Hrvatske da postane članicom EU-a, jer mir, stabilnost i blagostanje u cijeloj Europi za Njemačku su važni stupovi vanjske i sigurnosne politike. Hrvatska već pruža dragovoljno doprinos kao da i jest članica EU-a, i to sudjelovanjem u EUFOR-ovoj misiji u Čadu, kao i planovima za sudjelovanje 2012. u konceptu "EU battlegroup" s jednim kontingentom vojnika. Taj vojni doprinos zaslužuje visoko priznanje i poštovanje, a Njemačka posebno podržava taj pothvat.

Hrvatska uskoro očekuje prijam u punopravno članstvo Sjevernoatlantskog saveza. Kao vojni izaslanik zemlje koja je u Savezu više od pola stoljeća, kako procjenjujete spremnost naših Oružanih snaga za NATO?

Hrvatska je u proteklih osam godina prolazila kroz programe Partnerstvo za mir (*Partnership for Peace*) i Akcijski plan za članstvo (*Membership Action Plan*). Iziskivalo je to velike napore vaših Oružanih snaga i cijele zemlje, koje je Hrvatska, na zadovoljstvo NATO-država, na kraju uspješno svladala.

Ne ulaze u Savez samo Oružane snage, Hrvatska će kao zemlja u idućim mjesecima postati punopravnom članicom NATO-a. Početak je odrađen samim članstvom, napori ne smiju oslabjeti, izazovi su veliki i moraju biti svladani. Hrvatska se u tom pogledu i dalje može pouzdati u svoje partnere i prijatelje u Savezu. ■

PRIPADNICI HRZ-a u hitnom medicinskom letu

Pripadnici Eskadrile transportnih aviona 91. zb HRZ-a i PZO-a 2. veljače proveli su hitan medicinski prelet zrakoplovom An-32B zajedno s transplantacijskim timom Kliničke bolnice Dubrava. Odredište im je bio grad Osijek, u kojemu je u ranim jutarnjim satima transplantacijski tim izvršio eksplantaciju organa u KB Osijek. Let je proveden u suradnji Koordinacijskog ureda za transplantacijski program Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi RH i HRZ-a i PZO-a.

Doktorica Mirela Bušić, koja je nacionalni transplantacijski koordinator pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, izrazila je zadovoljstvo suradnjom s HRZ-om i PZO-om te istaknula humanitarni karakter leta koji omogućava spašavanje ljudskih života doniranim organima. Takvi medicinski letovi u pravilu su hitni i traže brzo reagiranje i izvrsnu koordinaciju predstavnika zdravstva i HRZ-a.

Bitno je napomenuti da su pripadnici Eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. zb HRZ-a i PZO-a tijekom 2008. proveli 41 hitni medicinski let sa zadaćom pružanja pomoći unesrećenim i bolesnim osobama te zadaćom prijevoza organa za transplantaciju.

G.S.

PREDAVANJE VELEPOSLANIKA SAD-a na HVU "Petar Zrinski"

U sklopu bilateralne vojne suradnje sa SAD-om, na HVU je 30. siječnja veleposlanik SAD-a u RH, Robert A. Bradtke održao predavanje na temu: "Sjedinjene Američke Države, nova administracija i novi pristup međunarodnoj politici".

Visokog gosta dočekao je ravnatelj HVU-a general bojnik Mirko Šundov sa svojim najbližim suradnicima i vojnim izaslanikom KoV-a SAD-a u RH, brigadirirom Brendanom B. McAlloomom. Na predavanju su bili predstavnici Službe za međunarodnu obrambenu suradnju, polaznici RŠ "Ban Josip Jelačić", polaznici ZŠŠ "Blago Zadro", čelnici ustrojbenih jedinica Ravnateljstva HVU-a, načelnici katedri Dekanata HVU-a te nastavnici pojedinih katedri. Na kraju predavanja, veleposlaniku SAD-a postavljeno je niz pitanja, na koje je vrlo stručno i strpljivo odgovorio. Visokom gostu ravnatelj HVU-a uputio je riječi zahvale i poziv da jednom na godinu održi predavanje polaznicima najviših razina izobrazbe na HVU, što je veleposlanik srdačno prihvatio.

Z. L.

ALBANSKO IZASLANSTVO U MORH-U

Hrvatska i Albanija očekuju da će ratifikacija Protokola o pristupu NATO-u završiti u ožujku i da će na travanjском susretu na vrhu postati punopravnim članicama toga vojno-političkog saveza, izjavili su u srijedu u Zagrebu hrvatski i albanski ministri obrane Branko Vukelić i Gazmend Oketu. Dvojica dužnosnika zadovoljna su suradnjom u sklopu

Snimio Davor KIRIN

Američko-jadranske povelje, tijekom koje su se Hrvatska, Albanija i Makedonija pripremala za članstvo u NATO-u i spremne su prenijeti pozitivna iskustva na BiH i Crnu Goru, koje su se priključile toj inicijativi (A5). "Potrebno je nastaviti suradnju, uključiti sve susjede u regiji. Interes je da te zemlje pošu putem kojim su pošle Hrvatska i Albanija radi sigurnosti i stabilnosti cijele regije", rekao je Vukelić. Najavio je da će se početkom ožujka u Zagrebu održati sastanak ministara obrane članica A5, susjednih zemalja i predstavnika EU-a, SAD-a i NATO-a, na kojemu će se, uoči samita Saveza u Strasbourgu i Kehlu, razgovarati o sigurnosnim procesima u regiji. Albanski ministar uvjeren je da će Hrvatska i Albanija nastaviti "u istom duhu suradnje" i nakon priključenja NATO-u te svoja iskustva prenijeti drugim zemljama u regiji.

"Naš primjer služiti će svim zemljama - BiH, Srbiji, Crnoj Gori, Kosovu - da se integriraju u NATO i europske strukture", rekao je Oketu. Ministri su razgovarali o dosadašnjoj vojnoj suradnji, koju ocjenjuju vrlo uspješnom, a posebice je bilo riječi o projektima opremanja i modernizacije. Vukelić je podsjetio na opremanje Hrvatske vojske novim oklopnim vozilima i izrazio spremnost za pomoć Albaniji kad se odluči za sličan projekt. Također je najavio otvaranje triju središta u Hrvatskoj - za obuku ronilaca u Divuljama, vojnih pasa u Dugom Selu i vojnika za mirovne misije, koji bi bili regionalnog značenja da se ne bi nepotrebno gomilali kapaciteti i troškovi za njihovu gradnju. Albansko izaslanstvo je u sklopu posjeta Republici Hrvatskoj bilo upoznato i s potencijalima hrvatske vojne industrije, posebice s projektom razvoja jurišne puške.

OJI

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Za HKoV i ova je vježba bila svojevrsni test spremnosti njezinih postrojbi za sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima s NATO snagama. U sklopu vježbe provedeno je i ocjenjivanje sposobnosti snaga za misiju, a bila je to i dobra prilika za prezentaciju mogućnosti postrojbi HKoV-a, važna i za provedbu preuzetih trinaest partnerskih ciljeva

Više od 80 posto naših snaga koje sudjeluju u misiji ISAF u Afganistanu iz sastava je Hrvatske kopnene vojske. Namjenski organizirane snage Vojne policije, OMLT, Pješačka satnija, Desetina osiguranja... neke su od njih. Njihova dobra obučenos, opremljenost i motivacija jamstvo su uspješnog i profesionalnog sudjelovanja u misiji. Obučiti vojnike za sudjelovanje u misiji izrazito je zahtjevna zadaća. Iza svake atraktivne prezentacije, koja na vojnim vježbama traje tek nekoliko minuta, stoje mjeseci mukotrpnog obučavanja. Hrvatska kopnena vojska, iz rotacije u rotaciju, obuku svojih pripadnika za misiju podiže na sve višu i višu

HRVATSKI PON

razinu. Odnedavno se na inicijativu zapovjednika HKoV-a, general pukovnika Mladena Kruljca održava i završna združena vježba u kojoj sudjeluju sve sastavnice kontingenta koji će se uputiti u misiju. Upravo takva bila je vježba Hrvatski ponos '09, koja je nakon višetjednoga zajedničkog uvježbavanja održana 29. siječnja na vojnom poligonu Gašinci. U njoj je sudjelovao 13. HRVCON koji će se u sljedećoj redovitoj rotaciji uputiti u misiju ISAF u Afganistanu, a čiji su pripadnici najvećim dijelom iz sastava Gardijske oklopno-mehanizirane

brigade. Vježbu je pratio sam vrh Kopnene vojske predvođen zapovjednikom HKoV-a general pukovnikom Mladenom Kruljcem, te predstavnici Inspektorata obrane, a pojedine dijelove vježbe pratili su i prvi dragovoljni ročnici Oružanih snaga koji su bili na vojnom poligonu Gašinci na taborovanju.

Vježba, čiji je direktor bio brigadir Mladen Micolčević, zapovjednik GOMBR-a, organizirana je sa svrhom realnog sagledavanja sposobnosti i opremljenosti pripadnika Oružanih snaga za sudjelovanje u misiji ISAF, i to s posebnim osvrtom na mjere sigurnosti i opremu vojnika. Za HKoV i ova je vježba bila, istaknuo je general Kruljac, svojevrsni test spremnosti njezinih postrojbi za sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima s NATO snagama. U sklopu vježbe provedeno je i ocjenjivanje sposobnosti snaga za misiju, a bila je to i dobra prilika za prezentaciju mogućnosti postrojbi HKoV-a, važna i za implementaciju njihovih preuzetih partnerskih ciljeva, kojih, napomenimo, ima trinaest.

OS '09

Vježba, čiji je direktor bio brigadir Mladen Mikolčević, zapovjednik GOMBR-a, organizirana je sa svrhom realnog sagledavanja osposobljenosti i opremljenosti pripadnika Oružanih snaga za sudjelovanje u misiji ISAF, i to s posebnim osvrtom na mjere sigurnosti i opremu vojnika

Na vježbi su prikazane i mogućnosti postrojbi HKoV-a, i to situacijskom vježbom Ojačani tenkovski vod u obrani, a organiziran je i TT zbor na kojemu su prikazani oprema i naoružanje kojim će se pripadnici OSRH-a koristiti u misiji ISAF

Obučenosť i osposobljenost za obavljanje zadaća u misiji ISAF sudionici vježbe pokazali su na nekoliko radnih točaka. Kroz promatračima atraktivne, a sudionicima vježbe itekako zahtjevne zadaće prezentirana su postupanja, procedure i radnje u slučaju provjere civila i vozila na mobilnoj kontrolnoj postaji, pratnja i zaštita konvoja kad se u njemu nalazi VIP osoba, pretraga naseljenog mjesta, napad na bazu i zbrinjavanje stradalih uz pomoć zračnih snaga. Na vježbi su prikazane i mogućnosti postrojbi HKoV-a, i to situacijskom vježbom Ojačani tenkovski vod u obrani, a organiziran je i TT zbor na kojemu su prikazani oprema i naoružanje kojim će se pripadnici OSRH-a koristiti u misiji ISAF. U provedbi vježbe sudjelovalo je gotovo 500 sudionika iz Gardijske oklopno-mehanizirane brigade, postrojbi Zapovjedništva za obuku i doktrinu, Pukovnije Vojne policije, Bojne NBKO, Pukovnije veze, HRZ-a i PZO-a te vojnog poligona Gašinci.

Vježba je uspješno provedena, a general Kruljac izrazio je zadovoljstvo obučenošću i spremnošću 13. HRVCON-a za odlazak u misiju ISAF. Zadovoljan je i zapovjednik 13. HRVCON-a brigadir Martin Starčević. "Sa zadovoljstvom mogu reći da je kontingent potpuno spreman za upućivanje u misiju, visoko motiviran, i ne sumnjam da će sve svoje zadaće u misiji ISAF obaviti besprijekorno", rekao je brigadir Starčević nakon vježbe.

A uspješnosti ove vježbe, kao i inače dobroj obučenosťi naših vojnika, uz dobre instruktore, njihovo iskustvo iz Domovinskog rata te naučene lekcije iz sudjelovanja u misijama, znatno pridonosi uredenost i opremljenost poligona sadržajima koji omogućavaju uvježbavanje svih situacija s kojima se naši vojnici mogu susresti u misijama u kojima sudjeluju.

Izražavajući zadovoljstvo uspješno provedenom vježbom, general Kruljac je, između ostalog, istaknuo da su obučenosť, znanje, sposobnost i moral oduvijek bile najvažnije vrline koje vojnik treba i može ostvariti, te dodao kako je uvjeren "da je u provedbi ove vježbe pokazano pravo stanje i spremnost naših postrojbi za odlazak u misiju ISAF te da vježba 'Hrvatski ponos '09 taj naziv i opravdava".

Najavio je također i da će se ovakve združene vježbe organizirati i za naše postrojbe koje sudjeluju u misiji UNDOF. Inače, uz sudjelovanje u misiji ISAF i UNDOF, iz sastava HKoV-a trenutačno je i 13 časnika koji obnašaju dužnost vojnih promatrača i stožernih časnika u drugim UN misijama. Osim što priprema vlastite snage za slanje u misije, HKoV sudjeluje i u pripremi i osposobljavanju drugih ustrojbenih cjelina OSRH-a za sudjelovanje u misijama, a da to dobro i kvalitetno radi potvrđuju i brojne pohvale za profesionalan rad s kojima se naši vojnici redovito vraćaju iz međunarodnih misija. ■

SASTANAK RAVNATELJA HVU-a s vjerskim zajednicama

Ravnatelj HVU-a general bojnik Mirko Šundov održao je 29. siječnja drugi radni sastanak s predstavnicima vjerskih zajednica u RH na temu njihova sudjelovanja u kreiranju programa izobrazbe iz religijske kulture, koja bi bila uključena u sve razine izobrazbe na HVU te u sve preduputne obuke što ih polaze pripadnici OSRH-a prije odlaska u mirovne misije. Na sastanku su bili predstavnici Islamske zajednice u RH, Židovske vjerske zajednice Bet Israel, Srpske pravoslavne crkve, Evangeličke crkve i Vojnog ordinarijata, predstavnici MORH-a i GSOSRH-a i djelatnici HVU-a koji sudjeluju u procesu izobrazbe.

Nakon uvodnih riječi ravnatelja HVU-a, načelnik Odjela za OJI, MVS i dušobrižništvo pukovnik Stipe Semren održao je prezentaciju o HVU i upoznao sve sudionike s poviješću i ustrojem Učilišta. Predavač iz predmeta etike, bojnik Zdravko Barbarić prezentirao je sve pristigle prijedloge vjerskih zajednica kao i prijedlog Dekanata HVU o nastavnim temama i satnici održavanja za Temeljnu časničku izobrazbu, Naprednu časničku izobrazbu, intergransku Zapovjedno-stožernu školu i Ratnu školu. Nakon

Snimio Domagoj VLAHOVIĆ

izlaganja provedena je vrlo konstruktivna rasprava o prijedlogu plana i programa nastavnih tema i satnice održavanja. Na idućem radnom sastanku raspravljat će se o prijedlogu programa za Dočasničku izobrazbu kao i o sadržajima za praktičnu obuku. Predavanja i izobrazba iz religijske kulture počela bi na jesen, s novom školskom godinom. Z. LOVAŠEN

TEMELJNI TEČAJ upravljanja osobljem

Snimio Domagoj VLAHOVIĆ

U prostorijama Hrvatskog vojnog učilišta od 12. do 30. siječnja održan je Temeljni tečaj upravljanja osobljem pod nazivom "Obuka za rad u jedinstvenom sustavu upravljanja osobljem". Organizator tečaja bila je Uprava za personalne poslove GSOSRH (J-1), a polaznici, među kojima je bilo časnika, dočasnika i državnih službenika, došli su iz svih triju grana OSRH-a i činili 14. naraštaj. Tijekom gotovo tri tjedna polaznici su odslušali desetke različitih predavanja i proveli više praktičnih vježbi. Od njih dvadeset i troje najbolje rezultate imala je stožerna narednica Ljiljana Knezović (HRZ), koja je proglašena najboljom polaznicom.

Tečaj je zatvorio brigadir Zdravko Andabak iz Središnjice za upravljanje osobljem, koji je istaknuo da su takvi tečajevi vrlo obuhvatni, a korisni za rad polaznika u njihovim ustrojbenim cjelinama i velika nadopuna znanja kad je riječ o upravljanju osobljem. Rezultate polaznika brigadir je ocijenio vrlo dobrim, te najavio da će se tečajevi, ovisno o potrebama, provoditi i dalje. D.V.

PRIPADNICIMA HRVCON-a EUFOR TCHAD/RCA dodijeljene medalje

Petnaest pripadnika 1. HRVCON-a EUFOR Tchad/RCA, koji se od listopada 2008. nalaze u Multinacionalnoj bojnoj - Sjever (Multinational Battalion - North MNB-N) u Iribi, u Čadu, pod vodstvom poljskih Oružanih snaga, dobilo je u siječnju ove godine medalje za sudjelovanje u misiji u kojoj, osim hrvatskih Oružanih snaga, sudjeluju i pripadnici poljskog i francuskog OS-a. Prigodom dodjele medalja, poljski brigadir Maciey Siudak istaknuo je da je počašćen i iznimno sretan što su u sklopu MNB-N-a dobili ovako profesionalan, iskusen i odgovoran tim, koji je od prvog dana dolaska u sustav MNB-N-a pokazao profesionalizam, ozbiljan pristup u izvršavanju zadaća i spremnost na suradnju u svakom pogledu. Medalju za sudjelovanje u misiji EUFOR Tchad/RCA dobivaju pripadnici nakon provedena tri mjeseca u misiji. OJI

Marija ALVIR, fotografije iz arhive TR bojne

Uz četiri bojne koje nose imena nekadašnjih gardijskih brigada, u sastavu Gardijske motorizirane brigade su još tri –Bojna PZO-a, Inženjerijska i Topničko-raketna bojna, koju predstavljamo u ovom broju.

Uskoro na slunjskom poligonu

Topničko-raketna bojna smještena je u vojarni "Luščić" u Karlovcu, no tijekom sljedećih nekoliko mjeseci seli se u Slunj, na vojni poligon "Eugen Kvaternik", kako je određeno i Dugoročnim planom razvoja OSRH-a. To bi im u budućnosti trebalo znatno olakšati provedbu obuke, smatra zapovjednik bojne bojnik Damir Brodarac, kao i njegov zamjenik bojnik Ivica Brajković.

U sastav te novoustrojene postrojbe inkorporirane su topničko-raketne bojne 1.,

2. i 4. gbr, a među pripadnicima većina su mladi vojnici, bivši "kamperi". U vojsci su tek oko tri godine, a zapovjednik bojne izrazio je zadovoljstvo što je većina pokazala želju za napredovanjem i daljnjim usavršavanjem, prije svega u izobrazbi. "To je naša budućnost", istaknuo je, napominjući da, kao i u drugim bojnama, zapovjedni kadar, časnički i dočasnički, čine uglavnom stariji, iskusniji pripadnici, koji pripremaju svoje mlađe kolege kako bi ih jednoga dana mogli naslijediti na zapovjednim dužnostima. Upravo stoga je važna dodatna izobrazba mladog kadra, kako u vojnim školama tako i u civilnim institucijama, zaključio je bojnik Brodarac. Istaknuo je također dobre odnose s gradskim vlastima i civilnim strukturama, potkrijepivši to primjerom suradnje s Crvenim križem, čijem se pozivu za dragovoljno darivanje krvi brojni pripadnici uvijek rado odazovu.

Uz Zapovjedništvo i Zapovjednu bitnicu, u sklopu ove bojne jesu i dvije bitnice hau-

Zapovjednik Topničko-raketne bojne bojnik Damir Brodarac

U sastav postrojbe inkorporirane su topničko-raketne bojne 1., 2. i 4. gbr, a među pripadnicima većina su mladi vojnici. "To je naša budućnost", istaknuo je zapovjednik bojne, napominjući da, kao i u drugim bojnama, zapovjedni kadar, časnički i dočasnički, čine uglavnom stariji, iskusniji pripadnici, koji pripremaju svoje mlađe kolege kako bi ih jednoga dana mogli naslijediti na zapovjednim dužnostima

BUDUĆNOST U MI

bica 122 D 30 te dvije bitnice SVLR GRAD 122 mm, kao i Logistički vod, a glavni obučni dokumenti u skladu s NATO standardima jesu Topničke procedure i Taktičke doktrine topništva.

U pripremama za mirovne misije

Pripadnici ove bojne aktivno sudjeluju na vježbama što ih provode škole u sklopu Hrvatskog vojnog učilišta. Tako su prošle godine proveli vježbu s polaznicima Časničke škole, a nedavno su sudjelovali u provjeri polaznika 15. kampa. Tijekom ovog mjeseca, u sklopu pružanja potpore polaznicima Napredne časničke izobrazbe provest će bojno gađanje na slunjskom poligonu. "To je kruna njihove izobrazbe, a nama prilika za dodatno usavršavanje", pojasnio je bojnik Brodarac svoj zaključak da im je zajednička obuka obostrano korisna. U svibnju ove godine očekuje ih i vježba topništva Grom '09, a pripremaju se i za sudjelovanje u protupožarnoj sezoni.

Što se tiče ostalih zadaća, valja spomenuti da prvi put imaju kandidate za mirovne misije. Među nominiranim snagama za misiju UNDOF ima i 30 njihovih pripadnika, a uz njih bi u sastavu satnije trebao biti i po jedan vod iz Inženjerijske i PZO bojne Gardijske motorizirane brigade. Svi oni već se obučavaju za tu zadaću, a na Golansku visoravan trebali bi otići krajem godine. Osim toga, imaju i sedam kandidata za naš OMLT u ISAF-u, a među onima koji bi u rujnu trebali otputovati u Afganistan jest i zapovjednik bojne. Odlučan u svojoj namjeri i zadovoljan zbog te mogućnosti, bojnik Brodarac je napomenuo da su četvorica pripadnika bojne već bili u ISAF-u dok su bili u sastavu nekadašnje 1. gbr, dodavši kako im je to iskustvo svakako dobrodošlo. No, za većinu je sudjelovanje u mirovnim misijama još nedoživljeno iskustvo te stoga i poseban izazov, zaključio je, izražavajući zadovoljstvo što i pripadnici ove bojne na taj način imaju priliku dati svoj doprinos u očuvanju mira u svijetu. ■

Među nominiranim snagama za misiju UNDOF ima i 30 pripadnika, Topničko-raketne bojne, a uz njih bi u sastavu satnije trebao biti i po jedan vod iz Inženjerijske i PZO bojne Gardijske motorizirane brigade. Svi oni već se obučavaju za tu zadaću, a na Golansku visoravan trebali bi otići krajem godine

LADIM SNAGAMA

Emocionalna stabilnost jest crta osobnosti koja je obvezatna dimenzija ili čimbenik gotovo svake teorije ličnosti, a pokazuje na koji se način ljudi nose sa zaprekama i stresovima

Emocionalna stabilnost vojnika

Život i rad pripadnika oružanih snaga u usporedbi s civilnim djelatnostima strože je organiziran i ustrojen, a stalna izloženost fizičkim, fiziološkim i psihološkim stresovima u opisu su vojničkog posla. Stoga je u vojsci, uz posebne intelektualne i tjelesne predispozicije, emocionalna stabilnost možda najkritičnije povezana s uspješnošću vojničkih zadaća. Osobnost čovjeka je ustrojena u četiri područja: spoznajnom (inteligencija), emocionalnom (temperament), te motivacijskom (motivi, interesi, stavovi) području, uz određenu tjelesnu konstituciju. Općenito, osobnost podrazumijeva različite vrste naslijeđenih i stečenih dispozicija, koje određuju ponašanje pojedinca u razli-

čitim situacijama i karakter neke osobe. Tako je moguće predviđati ponašanja pojedine osobe pa je u tome i praktična vrijednost poznavanja crta osobnosti.

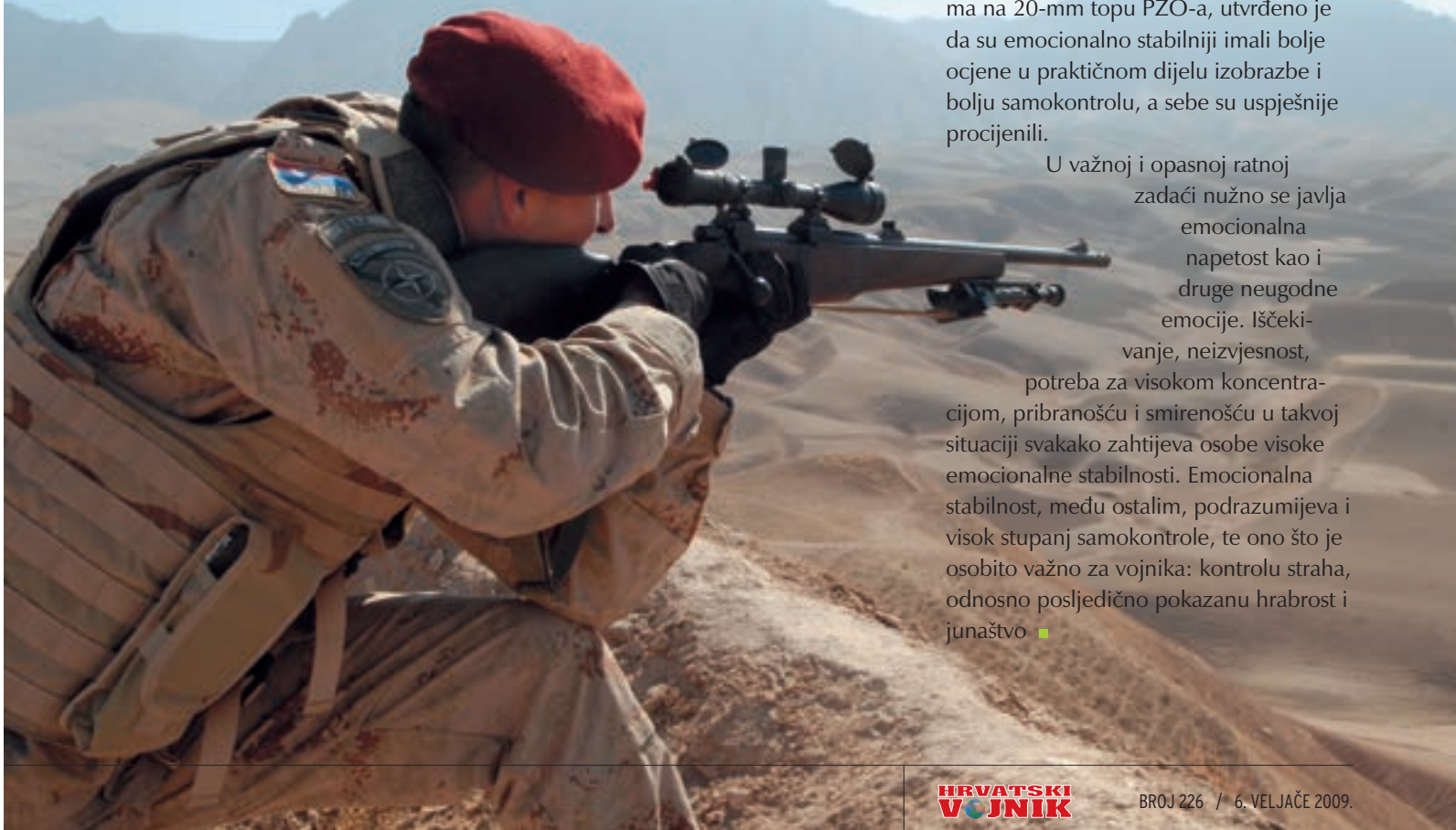
Emocionalna stabilnost jest crta osobnosti koja je obvezatna dimenzija ili čimbenik gotovo svake teorije ličnosti, a pokazuje na koji se način ljudi nose sa zaprekama i stresovima. To je, uz ekstrasverziju, najčešće spominjana i ispitivana osobina ličnosti u užem smislu.

Najpoznatiji teoretičar dimenzionalne tipologije osobnosti jest Hans Jürgen Eysenck (1916–1997.), nakon Freuda i Piageta treći najcitiraniji psiholog na svijetu. Po njemu su vanjski parametri osobnosti uvjetovani unutarnjim fiziološkim

procesima. Jedna od njegovih dimenzija osobnosti jest neuroticizam – emocionalna stabilnost. Ljudi visoko na dimenziji neuroticizma jesu anksiozni, nervozni i emocionalno promjenjivi, a oni nisko na toj dimenziji emocionalno su stabilni i u većini životnih situacija staloženi te manje burno reagiraju na stresne događaje. Neuroticizam je povezan sa zabrinutošću, problemima sa spavanjem, pretjeranom reakcijom na negativne emocije, depresivnošću, osjećajem krivnje, niskim samopoštovanjem, napetošću, iracionalnošću, sramežljivošću i zlovoljnošću. Osoba s niskim neuroticizmom moći će podnijeti veći i jači stupanj pritiska i stresa.

U jednom ispitivanju u Hrvatskoj vojsci iz 1994. provedenom s ciljačima na 20-mm topu PZO-a, utvrđeno je da su emocionalno stabilniji imali bolje ocjene u praktičnom dijelu izobrazbe i bolju samokontrolu, a sebe su uspješnije procijenili.

U važnoj i opasnoj ratnoj zadaći nužno se javlja emocionalna napetost kao i druge neugodne emocije. Iščekivanje, neizvjesnost, potreba za visokom koncentracijom, pribranošću i smirenošću u takvoj situaciji svakako zahtijeva osobe visoke emocionalne stabilnosti. Emocionalna stabilnost, među ostalim, podrazumijeva i visok stupanj samokontrole, te ono što je osobito važno za vojnika: kontrolu straha, odnosno posljedično pokazanu hrabrost i junaštvo ■

Većina izložaka datira iz vremena kada se o ubojitim kratkim cijevima nije govorilo samo kao o čudu moderne tehnologije nego i kao obrtničkim (pa i umjetničkim) majstorskim radovima

ŠETNJA KROZ VRIJEME

Mnogi naši čitatelji koji su jednostavno fanovi raznih vrsta naoružanja, ponajprije ručnog vatrenog, sigurno su na prvi spomen otvorenja izložbe "Pištolji i revolveri", 28. siječnja, pojurili na zagrebački Gornji grad. Bez brige, i ostali imaju vremena razgledati izloženi dio bogate zbirke Hrvatskoga povijesnog muzeja: izložba će trajati do 18. svibnja.

No, ako i niste oružni entuzijast, ili čak ako na spomen oružja pacifistički okrećete glavu, i tada je moguće da vam izložba bude zanimljiva. Naime, većina izložaka datira iz vremena kada se o ubojitim kratkim cijevima nije govorilo samo kao o čudu moderne tehnologije nego i kao obrtničkim (pa i umjetničkim) majstorskim radovima. Vještina njihove izrade, razvoj mehaničkih inovacija, te povijesne priče koje možemo vezati uz te utihnule predmete sposobni su privući niz posjetitelja.

Malo ćemo o brojkama: u nekoliko prostorija stare barokne palače Oršić-Rauch izloženo je 228 primjeraka pištolja i revolvera, s 20-ak primjera opreme i pripadajućeg pribora, izrađivanih od 14/15. do 20.

stoljeća u majstorskim radionicama i oružarnicama diljem Europe (kako na Zapadu tako i na Istoku – u Osmanskom Carstvu). Za oživotvorenje izložbe najzaslužniji je njezin autor Janko Jeličić, viši kustos Hrvatskoga povijesnog muzeja. On je napravio izbor od 547 primjeraka vatrenog oružja, što je tek desetina Zbirke oružja u kojoj je više od pet tisuća

predmeta.

Eto, i fundus Hrvatskoga povijesnog

I ljubitelji vesterna imaju svoj kutak: izloženo je oružje koje najviše povezujemo s vremenima Divljeg zapada

muzeja dokazuje da je, nažalost, povijest čovječanstva u velikoj mjeri ratna i vojna povijest.

Postav izložbe poredan je kronološki, tako da ćete u početku naići na kratku vatrenu cijev, datiranu s prijelaza iz 14. u 15. stoljeće. Šetnja kroz vrijeme uglavnom će vas voditi kroz Srednju i Zapadnu Europu 17., 18. i 19. stoljeća, te područja koja su tada bila pod osmanskom vlašću. Većina izložaka dolazi iz tih područja i iz tog razdoblja. Položaj u kojemu se tada nalazila Hrvatska utjecao je na to da su se i u proizvodnji i uporabi pištolja na našem području sudarili Istok i Zapad. I ljubitelji vesterna imaju svoj kutak: izloženo je oružje koje najviše povezujemo s vremenima Divljeg zapada. A nisu zanemarena ni dva svjetska rata. Sve završava u razdoblju kojega se većina nas dobro sjeća - Domovinskom ratu i prvom tvorničkom vatrenom oružju hrvatske države u povijesti. To je poluautomatski pištolj PHP MV, kalibar 9 mm, izrađen 90-ih godina 20. stoljeća.

Bitno je napomenuti da je takvim kronološkim prikazom najlakše pratiti tehnološki razvoj sustava paljenja, streljiva i ostalih tehničkih pojedinosti vezanih za pištolje i revolvele.

Nažalost, nemamo dovoljno prostora da bismo detaljnije predstavili izložbu. No, takve postavbe malo smisla ima opisivati. Jednostavno, treba ih vidjeti. ■

Izloženo je 228 primjeraka pištolja i revolvera

AUSTRALIJA RAZMATRA NOVE PODMORNICE

Potkraj listopada prošle godine australski ministar obrane pokrenuo je program studija vrijednosti 2,86 milijuna američkih dolara, koje bi trebale identificirati buduće potrebe za podmorničkim kapacitetima australske ratne mornarice. Na budućem projektu podmornice, označene kao Sea 1000, radit će 17 stručnjaka te se očekuje povećanje tima u budućnosti u skladu s razvojem projekta, odnosno s kompleksnošću pojedinih sustava.

Očekuje se da će u studije biti maksimalno uključene bliske industrijske grane, koje će sudjelovati u razvoju strategije projekta, uzimajući u obzir vladino očitovanje tijekom druge polovice tekuće godine. Početak konceptualnog projekta buduće australske podmornice započet će 2010. i trajat će do 2011., kada bi vlada trebala sagledati postignute rezultate i odlučiti o daljnjim koracima.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVI SAT IZ VICTORINOXA

Švicarska tvrtka Victorinox, poznata po proizvodnji noževa, proizvodi i kvalitetne satove za profesionalne korisnike. Nedavno su predstavili novi ručni sat oznake Classic XLS MT Alarm, a dolazi iz linije proizvoda Swiss Army. Riječ je o velikom analognom satu promjera 45 mm, s dva digitalna zaslona za prikaz dodatnih podataka koji dopunjavaju funkciju klasičnog analognog sata. Tako sat, osim aktualnog vremena, može prikazati i drugu vremensku zonu, a ima štopericu, alarm, tajmer i vječni kalendar. Sat ima masivno čelično kućište od čelika tipa 316L s PVD slojem za zaštitu, a staklo je safirno s antirefleksnim premazom. Vodonepropusnost je specificirana na 100 metara. Mehanizam je kvarcni, proizvod priznatog švicarskog proizvođača ETA. Iako proizvođač nije specificirao, vjerojatno je riječ o tipu 988.333. Sat dolazi u tamnoj boji s tamnim brojevanikom, a boja ima tvorničku oznaku "crni led".

M. PETROVIĆ

IZRAELSKI IDF KUPUJE SKYLARK 1 LE

Izraelska tvrtka Elbit Systems potkraj siječnja potvrdila je da je s izraelskim ministarstvom obrane sklopila ugovor vrijedan više od 40 milijuna američkih dolara za isporuku lakih taktičkih bespilotnih letjelica Skylark 1 LE. Zasad nije navedena količina naručenih letjelica ni točan rok isporuke. Letjelice se nabavljaju za potrebe izraelskih obrambenih snaga, koje već otprije imaju stariju inačicu Skylarka, Skylark 1, koju rabe za nadzor Gaze, Za-

padne obale i juga Libanona. Skylark 1 LE ima nešto poboljšane performanse u odnosu na svog prethodnika, i to prije svega veći dolet, koji je sada 15 km, te mogućnost boravka u zraku do tri sata. Kad je riječ o strukturalnim promjenama, vidljivo je da su znatna poboljšanja obavljena na krilima (čime su postala djelomično učinkovitija), te nešto manja na vodoravnim i okomitim stabilizatorima, dok je trup ostao isti. Kad je riječ o nosivosti,

vjerojatno je ostala ista, što podrazumijeva motrilački elektrooptički senzorski sustav te laserski označivač ciljeva.

I. SKENDEROVIĆ

TIGER HAP LETI ZA AFGANISTAN

Prema najavi izvršnog direktora tvrtke Eurocopter Lutza Bertlinga, borbeni helikopteri francuske vojske Eurocopter Tiger HAP (Helicoptere d'Appui Protection - Helikopteri za blisku potporu) trebali bi do kraja drugog tromjesječja ove godine biti poslani u Afganistan. Francuska vojska ovoga trenutka raspolaže s 13 borbenih helikoptera Tiger HAP (još 28 HAP te 40 HAD - Hélicoptère d'Appui Destruction inačica treba biti isporučeno tijekom sljedećih godina), a pretpostavlja se da će na prve borbene zadaće za taj tip borbenog helikoptera nove generacije biti poslano barem šest Tigera. Odlazak u Afganistan nije samo izazov za helikoptersku sastavnicu francuske vojske nego i za proizvođača, tvrtku Eurocopter, koja također za put u Afganistan sprema tim svojih inženjera i tehničara.

Borbeni helikopteri Eurocopter Tiger HAP (EC-665) od naoružanja mogu nositi top GIAT 30 kalibra 30 mm, nevođena raketna zrna SNEB kalibra 68 i 70 mm, te navođene projektele zrak-zrak kratkog dometa Mistral. Tržišna cijena Tigera HAP procjenjuje se između 35 i 39 milijuna američkih dolara.

I. SKENDEROVIĆ

AUSTAL OSVOJIO UGOVOR O GRADNJI JHSV-A

Industrijski tim predvođen američkom tvrtkom Austal USA osvojio je ugovor vrijedan 185,4 milijuna dolara za projektiranje i gradnju prvog broda iz programa Joint High Speed Vessel (JHSV). Opcija ugovora uključuje gradnju dodatnih devet jedinica te doknadne dijelove, a konačno potpisivanje ugovora ukupne vrijednosti

1,6 milijarde dolara očekuje se između 2009.-2013.

Osnovne značajke JHSV rješenja očituju se u katamaranskoj formi trupa duljine 103 m, smještaju 150 vojnika, prijevozu dodatnih 312 vojnika, nosivosti tereta 635 t te letnom krmenom palubom koja prima helikopter CH-53E Sea Stallion. Pogon-

ski sustav temeljit će se na motorima MTU 8000, kojima bi trebali postići maksimalnu brzinu veću od 35 čv uz doplov 1200 Nm.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: US Army

STRYKERI ZA IRAK

Irak je 2008. od SAD-a naručio vojnu opremu u vrijednosti većoj od 10 milijardi dolara. Jedan od važnijih dijelova jest nabava oklopnih vozila potrebnih za ustrojavanje novih vojnih i policijskih postrojbi koje treba pomoći pri uspostavi mira i sigurnosti diljem Iraka. Prvi je zahtjev za kupnju formuliran u srpnju 2008., a u prosincu 2008. modificiran je te je tad iskazana potreba za 400 oklopnih vozila tipa Stryker. Riječ je o inačici M1126 Stryker Infantry Carrier Vehicle (Stryker ICV). Uz vozila je zatraženo i 400 teških strojica M2HB kalibra 12,7 mm. Te su strojnice standardno oružje za Stryker, a obično dolaze kao dio kompleta oružne stanice M151 Protector, koje proizvodi norveška tvrtka Kongsberg. Zasad se ne zna hoće li to biti i irački izbor ili će se odlučiti za neko drugo rješenje.

M. PETROVIĆ

INDONEZIJI ISPORUČENI PRVI SU-30MK2

Na temelju ugovora sklopljenog potkraj kolovoza 2007., Rusija je tijekom prosinca prošle godine započela s isporukom Indoneziji šest borbenih aviona Suhoj Su-30Mk2, za potrebe indonezijskog ratnog zrakoplovstva. Do sredine siječnja Indoneziji su isporučena tri aviona, koji su nakon obavljenih probnih letova u zrakoplovnoj bazi Hassanuddyn predani predstavnicima ratnog zrakoplovstva. Preostali avioni Su-30Mk2 trebaju biti isporučeni do kraja 2009. godine.

Indonezija je 2003. nabavila četiri borbena aviona Suhoj Su-27SKM, te zajedno s novih šest aviona Su-30Mk2 kani popuniti jednu eskadrilu s novim Suhojima. Oni bi zamijenili postojeću eskadrilu borbenih aviona A-4 Skyhawk, koja je također smještena u zrakoplovnoj bazi Hassanuddyn. Suhoj Su-30 (NATO oznaka Flanker-C) je razvijen na temeljima Su-27UB, iz kojega je KNAAPO dio IRKUT Corporation sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća razvio dvije komercijalne serije, Su-30K i Su-30MK, koje su postigle znatan izvozni uspjeh, posebno na području Azije.

I. SKENDEROVIĆ

ČILE KUPUJE AMERIČKI FLOTNI TANKER

Bivši flotni tanker američke ratne mornarice Andrew J Higigins klase Henry J Kaiser očekuje transfer u čileansku mornaricu nakon što je ugovor o prodaji odobrio američki Kongres. Ugovorna vrijednost transfera procjenjuje se na oko 50 milijuna američkih dolara te uključuje osim same dostave broda i pojedine preinake, da bi se dostigli zahtjevi čileanske ratne mornarice. Kobilica za spomenuti tanker duljine 206,5 m i istisnine 40 700 t položena je 1985. godine u brodogradilištu Avondale Shipyards (današnji Northrop Grumman) dok je gradnja završena dvije godine poslije. Prodani tanker Andrew J Higigins isključen je iz aktivne službe američke mornarice te je vezan od sredine 1996., da bi zamijenio 41 godinu star čileanski flotni tanker Araucano.

M. PTIĆ GRŽELJ

ZAPOČINJU ISPITIVANJA SCALP-a

Tvrtka MBDA uskoro bi trebala započeti program ispitivanja mornaričkog krstarećeg projektila SCALP (Systeme de Croisiere Autonome a Longue Portee) - u francuskoj poznatiji pod imenom Missile de Croisiere Naval (MdCN), dometa 1000 km - tijekom 2009. uporabom lansera Sylver A70, inačice koja se ugrađuje na fregate nove generacije programa FREMM i repliciranom inačicom torpednih cijevi, koji su predviđeni za podmornice klase Barracuda. Francusko ministarstvo obrane naručilo je od tvrtke MBDA, 250 SCALP projektile ugovorne vrijednosti 910 milijuna eura, od kojih je 200 namijenjeno fregatama klase Aquitaine (FREMM), dok je preostalih 50 namijenjeno podmornicama Barracuda pri čemu se prva dostava projektila, u skladu s ugovorom, očekuje 2013.

M. PTIĆ GRŽELJ

USKORO POLIJEĆE NOVI RUSKI LOVAC

Nakon što je ruski proizvođač motora NPO Saturn tijekom 2007. na svojoj web stranici postavio računalni crtež borbenog aviona, za koji je navedeno da je riječ o novom borbenom avionu pete generacije koji se razvija u sklopu PAK FA natječaja (Perspektivnii Aviacioni Kompleks Frontovoi Avijacii), i potvrde zapovjednika ruskog ratnog zrakoplovstva generala Aleksandra Zelina da je završeno sklapanje prvog prototipa, nedavno su u javnost pušteni novi detalji vezani uz taj dugo očekivani ruski lovac. Prema sadašnjim najavama zamjenika ruskog premijera Ser-

geja Ivanova, nakon više odgoda, prvi probni let prototipa, koji trenutačno nosi oznaku T-50 PAK FA, trebao bi biti obavljen do kraja ove godine, dok se prema nekim prognozama, to može očekivati u kolovozu 2009. Po svojim odlikama avion T-50 smješta se između Suhoja Su-30 i MiG-a 29, s tim da će biti znatno bliži Su-30, dok aerodinamički dizajn dosta podsjeća na Lockheed Martinov F-22A Raptor, a njegovu pogonsku skupinu će činiti dva motora, koje razvija NPO Saturn.

I. SKENDEROVIĆ

Iako američki proizvođači vojnih kamiona imaju široki spektar proizvoda, konkurencija je vrlo jaka. Osobito su snažni europski proizvođači koji nakon konsolidacije krajem prošlog stoljeća uzimaju zalet za osvajanje globalnog tržišta

KAMIONI SVE VAŽNIJI (II. DIO)

Njemački Savezni ured za obrambenu tehniku i nabavu (BWB - Bundesaamt für Wehrtechnik und Beschaffung) nakon potrage za modernim oklopnim kamionom koji će pružati dobru zaštitu putnicima, s tvrtkom EADS sklopio je ugovor o prodaju 12 kamiona Transprotect. Riječ je o dobro zaštićenom transportnom sustavu, koji je dokaz kako se osmišljenim pristupom i uporabom postojećih tehnologija može stvoriti zanimljivo i učinkovito rješenje za siguran prijevoz osoblja u opasnim zonama. Naravno, nije riječ o borbenom vozilu pa su izgled i ostvarena razina zaštite prilagođeni djelovanju u zonama gdje nema izraženih borbenih djelovanja, ali postoji opasnost povremenih napada

pa je prijevoz u običnim autobusima ili kamionima prerizičan.

Sustav rabi oklopljeni kontejner Transprotect, koji je iznutra izveden kao putnički prostor za prijevoz do 18 osoba. Kontejner se, uporabom alata za rukovanje teretom, podigne na podvozje kamiona MAN Multi A3 FSA.

Australska je vojska nakon nabave novih, i teških, američkih tenkova M1A1 Abrams morala nabaviti i nove teške kamione i prikolice odgovarajuće nosivosti za njihov prijevoz. Odabrali su 18 teških kamiona tegljača njemačkog proizvođača MAN, tip H76 TGA 41.530 pogonske konfiguracije 8x8. Posebnu nisku prikolicu (labudicu) načinila je australska tvrtka Drake Trailers.

Uz MAN u Njemačkoj djeluje i drugi veliki proizvođač kamiona Daimler, poznatiji pod robnom markom Mercedes-Benz. I Mercedes, kao i MAN, ima snažan civilni proizvodni program, koji se u mnogim elementima isprepleće s vojnim.

Proizvodna paleta kamiona Mercedes obuhvaća seriju Unimog: postoje modeli U 3000, U 4000 i U 5000. Unimog je kamion osmišljen za rad na najnepriступnijim terenima. Ima dobre manevarske mogućnosti, visok klirens te specifičnu konstrukciju i oblik, koji su prije svega podređeni učinkovitosti pa tek onda estetici. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

PIRATERIJA: ŽIG SRAMA na modernom pomorstvu (II. dio)

Tehnike kojima se piratske bande koriste prilikom napada su raznolike i uglavnom vrlo efikasno izvedene što nažalost potvrđuje njihova dugogodišnja praksa. Tehnike napada se uglavnom mogu razvrstati u tri skupine:

- A) Pljačkaški abordažni (jurišni) prepad na manji brod u plovidbi, sidru ili u luci
- B) Otimanje broda, tereta i posade
- C) Tehnika "fantomskog broda"

Abordažni (jurišni) prepad najčešće poduzimaju bande pirata od tek nekoliko članova. Predmet njihova zanimanja jest ponajprije novac i dragocjenosti. Znaju da na svakom brodu postoji određena količina gotovine kojom se plaćaju lučke takse i podmiruju brodske potrebe u lukama u kojima brod pristaje. U ovom slučaju pirati brzo napadaju, ne birajući ni vrijeme ni mjesto i pri tome se koriste maksimalno potrebnom silom da bi zaplašili brodsku posadu ili putnike sa svrhom da se što brže domognu plijena. U ovakvom tipu prepada redovito se rabi vatreno oružje

i fizička sila. Plijen u ovakvim slučajevima ponekad prelazi iznos od više stotina tisuća dolara (ili eura svedjedno). Obilježje takvih napada jest iznenadna pojava pirata, abordaž - tj. jurišni prelazak na brod-žrtvu, kratkoća trajanja opsade broda od tek nekoliko sati, uništavanje komunikacijskih sredstava na brodu-žrtvi da posada ne bi bila u stanju pozvati pomoć, brzi bijeg s poprišta prepada i relativna blizina kopna mjestu prepada jer pirati iz ove podskupine uglavnom rabe manje gumenjake i glisere koji nisu prikladni za izlazak na otvoreno more. Ako je riječ o prepadu na brod koji se nalazi na sidru ili vezu u luci, pirati biraju uglavnom ranojutarnje ili noćne sate kada su na brodu smanjene aktivnosti, kada se posada odmara ili je njihova pozornost usmjerena prema nečemu drugom. U brzom širenju nasilja često zna biti i ljudskih žrtava. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Pobjeda nad piratima će jamačno biti postignuta na moru ali treba pobijediti i njihove inicijatore i podupiratelje koji su na kopnu. To je sljedeći i neizbježni korak u borbi protiv terorizma i piraterije

Pripremila Vlasta ZEKULIĆ

Foto: USAF

Obeshrabrujuće okruženje (II. dio)

Za uspješno djelovanje u urbanom okruženju moderna vojska mora imati odgovarajuću opremu i oružje. Trendovi naglašavaju potrebu za preciznošću i mogućnost djelovanja u uvjetima povećanog kaosa. U mnogim su situacijama snajperske puške oružje izbora za djelovanje u urbanom okruženju

PEO soldier opisuje novi snajper američke kopnene vojske, poluautomatski SASS (Semi Automatic Sniper System) M110 kalibra 7,62mm, kao oružje "stvoren za urbanu borbu". 2007. *Knight's Armament* je započeo s isporukom prvih od 4492 naručenih snajpera M110 koje je američka vojska kupila radi zamjene postojećih snajpera Remington 7,62mm M24. Uvjeti odabira SASS-a uključivali su nužnost preciznog pogađanja pojedinaca i neoklopljenih materijalnih sredstava na udaljenostima do 1000 m. M110 koristi se streljivom M118LR za veće udaljenosti, ali djeluje i sa standardnim streljivom 7,62x51mm, uključujući i protuoklopno streljivo tipa M993. Da bi se poboljšala sposobnost preživljavanja, oružje je opremljeno prigušivačem bljeska i zvuka. Puška je nadopunjena cijelim sustavom koji se sastoji od kontejnera, spremnika od 10, 15 ili 20 metaka i novim ciljnikom Leupold XM151 Spalding. Sukladno PEO Soldieru

ključno poboljšanje koje će M110 donijeti u urbanom okruženju jest "veća brzina paljbe, koja će omogućiti snajperistima da točno i brzo naciljaju protivnike među civilima." Jedan dočasnik je primijetio kako "moj snajperist više neće morati nositi dodatno oružje kojim će se koristiti prilikom ulaska u objekte i čišćenja prostorija. Za obje zadaće može se koristiti s M110. To će dosta olakšati opremu koju moramo nositi."

Britansko ministarstvo obrane dodijelilo je ugovor *Accuracy International* za proizvodnju 580 komada *Artic Warfare Sniper Rifle* u kalibru .338 (8,6mm). Ona će zamijeniti 20 godina star *L96A1 7,62mm* koji je proizvela ista kompanija iz Portsmoutha. Povećanjem kalibra povećava se domet djelovanja britanskih snajperista s 1000 na 1500 metara. Sa spremnikom od 5 metaka i dužinom 1300 mm, teži 6,8 kg. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Visoke temperature i nadmorske visine, sveprisutna gusta prašina i neprestane opasnosti neprijateljskog djelovanja čine letenje iznad Afganistana najopasnijim na svijetu

Nad neprijateljskim teritorijem – afganistanska iskustva

Borbeni i transportni helikopteri imaju veliku ulogu u izvođenju borbenih operacija u Iraku i Afganistanu. No, upravo ta nezamjenjiva uloga gura njihove posade u sve opasnije situacije. Iako je riječ o dvije potpuno različite države, ponajviše sa zemljopisnog aspekta, uloga borbenih i transportnih helikoptera u djelovanjima u Afganistanu i Iraku vrlo je slična. U obje države borbeni se helikopteri rabe za neutralizaciju neprijatelja, ali i za eskortiranje transportnih helikoptera. Transportni su helikopteri nezamjenjivi u zadaćama brzog i relativno sigurnog transporta sna-

ga, opskrbe i izvlačenja ranjenika. Osim eskortiranja transportnih helikoptera, borbeni se helikopteri rabe i za eskortiranje konvoja, te zaštitu snaga na zemlji i pružanje bliske zračne potpore.

Još od vremena Vijetnamskog rata borbeni i transportni helikopteri nisu morali djelovati u tako neprijateljskim i zahtjevnim okruženjima. I u Afganistanu i Iraku nema sigurnog područja letenja, što znači da su posade u opasnosti od samog trenutka polijetanja pa sve do ponovnog slijetanja u bazu. Zapravo nisu potpuno sigurne ni u samim bazama, ali to je tema koju smo pobliže obradili u Hrvatskom vojniku br. 221. Osim što se neprestano

sučeljavaju s opasnostima tijekom leta, posade se moraju nositi i s otežanim uvjetima letenja, u slučaju Afganistana visokom nadmorskom visinom i rijetkim zrakom koji smanjuje nosivost helikoptera, a u slučaju Iraka vrlo visokim temperaturama koje smanjuju snagu motora. Specifičnost obiju država jesu i česte oluje, koje dižu tone prašine i dodatno otežavaju letenje, ali i oštećuju helikoptere. Intenzivno letenje, teški uvjeti uporabe i česta oštećenja do krajnjih granica naprežu i zemaljsko osoblje čija je zadaća održavanje ispravnosti helikoptera. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Igor SPICIJARIĆ

Primarna uloga malih i srednjih mornarica se promijenila. Uz obrambene zadaće u vlastitom priobalnom pojasu, velik broj takvih mornarica sada je uključen u međunarodne aktivnosti, daleko od vlastitih obala. Takve mornarice, poput njemačke Bundesmarine, okreću se novim plovilima koja će biti univerzalno uporabljiva, ali i koja će moći udovoljiti visoko specijaliziranim taktičkim zahtjevima

MEKO CSL: njemački projekt korvete za priobalni pojas

Opisane strateške promjene u filozofiji razvoja i uporabi malih i srednjih mornarica rezultirale su tehničkim zahtjevima za brodogradilišta odnosno njihove projektne biroa za konstruiranje fleksibilnog i brzog borbenog broda, koji s jedne strane može ponijeti zahtijevani korisni teret uz dovoljnu ekonomičnost uporabe, dok s druge strane takva konstrukcija mora biti "otvorena" za sve buduće nadogradnje i modernizacije tijekom radnog vijeka broda.

Jedan od najznačajnijih europskih brodograđevnih koncerna, njemački ThyssenKrupp Marine Systems (koji

ujedinjuje njemački Blohm + Voss i švedski Kockum), duboko vjeruje da je najveća tehnička vrijednost u čitavom spektru takvih zahtjeva upravo koncept "misijske modularnosti". U razvoju svog CSL – Combat Ship for Littoral tj. borbenog broda za priobalni pojas (u daljnjem tekstu označenog kao MEKO CSL), ThyssenKrupp Marine Systems ugradio je sve one prednosti koje su se dokazale u dizajniranju Blohm+Voss koncepta borbenih brodova iz MEKO obitelji uz istodobnu vrlo blisku suradnju s kolegama iz švedskog Kockuma. Takva suradnja

urodila je izvedbom sasvim novog projekta, u koji su ukomponirana najbolja iskustva iz modularnosti MEKO klase i šampiona nevidljivosti i praktičnosti – švedske korvete klase Visby, odnosno projekta Visby+ (duljine 84 m). Nesumnjivo je da su se u razvoju tog projekta njemački konstruktori vodili iskustvima i tehničkim rješenjima svojih američkih kolega koji su projektirali LCS-1 Freedom. Uostalom, to je vidljivo i na prvi pogled iz vanjskog izgleda spomenutih brodova, koji su naoko vrlo slični. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Dassault Etendard IVM/P/PM

U prosincu 1953. francusko ministarstvo obrane i ratno zrakoplovstvo pokrenuli su razvoj novog lovca-presretača namijenjenog obrani francuskog zračnog prostora. Na natječaj su se javili Breguet s Br.1100 i Dassault s Mystere XXII. Za oba su aviona namijenili turbomlazne motore Turbomeca Gabizo potiska 18,4 kN. Nedostatak potiska trebao je biti uklonjen ugradnjom dva motora. U travnju 1954. NATO savez je objavio natječaj za razvoj Light Weight Tactical Strike Fighter (LWTSF), koji je trebao postati standardni lovac-bombarder zapadnoeuropskih država. Glavna zadaća LWTSF-a trebala je biti zaštita zračnog prostora europskih članica NATO saveza, posebice zrakoplovnih baza od napada sovjetskih bombardera s nuklearnim bombama u prvim satima sukoba. Uz to LWTSF je trebao imati mogućnost djelovanja i s oštećenih poletno-sletnih staza, te uništavati sovjetske i istočnoeuropske snage u zraku i na kopnu. Dassault je na LWTSF odgovorio serijom prijedloga, koji će na kraju dovesti do razvoja Etendarda IV M/P.

Mystere XXII je preimenovan u Etendard II neposredno prije svog prvog leta 23. srpnja 1956. Nastao je kombinacijom trupa preu-

zetog s projekta MD-550 (Mystere-Delta ili Mirage I) na koji su postavljena strelasta krila pod kutom od 45 stupnjeva, koja su uporabljena na Super Mystere B2. Narudžbu za dva prototipa Dassault je dobio u studenom 1954.

Iako je prvobitno planirano da se Mystere XXII opremi s dva motora SNECMA R-105, prvi je prototip dobio dva Turbomeca Gabizo motora. Zanimljivo je da je na izričit zahtjev francuskog ratnog zrakoplovstva opremljen s dva topa kalibra 30 mm te unutartrupnim spremnikom za vođene projektele zrak-zrak Matra. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojniki.hr)

Dassaultov Etendard IVM je prvi francuski borbeni avion s mlaznim pogonom namijenjen djelovanju s nosača zrakoplova. S obzirom na to njegov je razvoj tekao začuđujuće glatko

Bilo je prirodno da se u doba uzleta prvih zrakoplova izumitelj nemirna duha poput Penkale okuša u aerotehnici. Zrakoplovstvom se bavio kratko pa su svi njegovi patenti s područja aerodinamike i zrakoplovne tehnike nastali 1909.

SLAVOLJUB PENKALA

konstruktor prvoga hrvatskog zrakoplova (I. dio)

Podrijetlo Eduarda Penkale zanimljivo je i raznoliko. Rođen je 20. travnja 1871. u slovačkom gradiću Liptovsky Sv. Mikulaš. Njegov otac, Franjo Penkala bio je viši katastarski inženjer Austro-Ugarske Monarhije, po nacionalnosti Poljak, a majka Marija, rođena Hannel, bila je podrijetlom Nizozemka. Osnovnu školu Penkala je završio u rodnom mjestu, a gimnaziju pohađa u Bielitzu, gdje je i maturirao. Potom upisuje studij medicine u Beču, a kako nije podnosio seciranje, prelazi nakon prvog semestra na Kraljevsku visoku tehničku školu u Dresdenu. Ondje je 25. ožujka 1898. diplomirao kemijsko inženjerstvo. Imao je brojne interese i nije se preopтереćivao školom pa je diplomirao s ocjenom dobar, a poslije je i doktorirao na području organske kemije. No, već tijekom studija govorio je, čitao i pisao njemački, slovački, poljski, mađarski, a služio se i francuskim jezikom. Za vrijeme studija pohađa satove violine, gdje upoznaje buduću suprugu, pijanisticu i studenticu glazbene akademije Emiliju r. Stoffregen.

Ministarstvo financija u Budimpešti imenuje ga 1904. kraljevskim tehničkim kontrolorom (mjera) s mjestom službe u Zagrebu. Po dolasku se nastanjuje na tadašnjem Trgu cara Franje Josipa broj 15 (današnjem Trgu kralja Tomislava broj 17). Nova domovina Penkali se toliko svidjela da je odlučio svoju službenu prisegu potpisati hrvatskim imenom Slavoljub. U doba ministra Khuena Hedervarya, kada je vladala opća mađarizacija, takav se postupak tumačio kao politički istup, što je imalo velik odjek među hrvatskim intelektualcima. Penkala, žestoki protivnik mađarske

vlasti, bio je ogorčen što je svaki od svojih 80 patenata morao prijaviti Mađarskom kraljevskom patentnom uredu u Budimpešti.

Više od 80 registriranih patenata

Izumiteljskim radom Penkala se počeo baviti u Zagrebu, a njegovo djelo obuhvaća mnoge praktične izume s područja kemije, medicine, mehanike, fizike, zrakoplovstva itd. Neki od revolucionarnih izuma Slavoljuba Penkale jesu: mehanička olovka s grafitnom jezgrom, nalivpero s krutom tintom, držač nalivpera i olovke, tzv. knipsa, termofoir i termos-boca, rotacijska četkica za pranje zuba, masa za izradu gramofonskih ploča - ebonit, prvi insekticid maštovitog naziva Krepax (1907), prvi deterđent za pranje rublja, zatim sustavi za mjerenje protoka tekućina (1912), preparat ksilolita protiv parazita u željezničkim pragovima, kočnice za željezničke vagonne, manometar, dinamometar, specijalni mikrofoni, prislusni uređaj. Također je pronašao i lijek protiv reume, koji je nazvao Radium D-Frankovka (1909). Usavršio je gramofonsku iglu i mikrofoni, anodne baterije i džepnu baterijsku svjetiljku. Penkala je 24. siječnja 1906. patentirao svoj najpoznatiji izum, mehaničku olovku pod nazivom Penkala, koju počinje proizvoditi u Zagrebu. Početkom proljeća 1906. otvara svoju prvu radionicu u Ulici Marije Valerije 3 (danas Praška). Iste godine je 24. rujna patentirao poboljšanu mehaničku olovku (pat. br. 38353). Na Tuškancu je 1907. otvorio laboratorij pod imenom Elevator i osnovao istoimenu tvrtku gdje je proizvodio kemijske preparate. Još 1906. počinje suradnja Penkale i Edmunda Mostera iz koje nastaje tvrtka Penkala-Moster. Zajednički počinju graditi novu tvornicu u današnjoj Branimirovoj ulici, koju 1911. završavaju i stvaraju zajedničko dioničko društvo. Usporedno s tvornicom u Zagrebu, drugi član obitelji Moster zajedničkim kapitalom otvara 6. studenog 1908. u Berlinu tvornicu Edmund Moster & Co. U to se vrijeme Penkale olovke i naliv-

pera izvoze u više od 70 zemalja svijeta. Berlinska tvornica, koja je imala 300 radnika, 1911. godine narasta na 800 zaposlenika, a od 1912. do 1926. to je bila jedna od najvećih tvornica pišaćeg pribora na svijetu.

Bilo je prirodno da se u doba uzleta prvih zrakoplova izumitelj ovako nemirna duha okuša u aerotehnici. Zrakoplovstvom se bavio kratko pa su svi njegovi patenti s područja aerodinamike i zrakoplovne tehnike nastali 1909. Kraljevskom mađarskom patentnom uredu u Budimpešti u studenom 1909. prijavljuje uređaj za napredovanje zrakom ili vodom (pat. br. 47149), a 28. veljače

posebnu uzdužnu trupnu površinu koja je trebala riješiti problem automatske stabilnosti u slučaju pada zrakoplova. Letjelicu je nazvao po leptiru Neptis lucilla, a u tisku je ona dobila jednostavnije ime - Leptir. Zagrebačke Novosti od 16. siječnja 1910. javljaju: "Inžinir Penkala, koji je konstruirao biplan, radi već dvije godine na tom. Penkala je študirao sve leteće strojeve, te je prošle godine bio u Parizu. On je prvobitno htio da kupi jedan aeroplan, pak da ga onda preradi. Konačno se je domislio boljemu i odlučio sagraditi svoj vlastiti aeroplan. Sve dijelove svog aeroplana dao je sagraditi kod domaćih indu-

Leptir 1 - prvi hrvatski avion

1909. uzgonski uređaj za podizanje u zrak i napredovanje (pat. br. 47374). Dana 10. prosinca 1909. prijavljuje izum Avion na principu zmaja s posebnim tipom kormila (pat. br. 50774), a 28. prosinca iste godine izum Avionska noseća krila (pat. br. 50775).

Črnomerec, prvi hrvatski aerodrom

Penkala počinje s gradnjom zrakoplova još 1909. u dvorišnoj zgradi na Zrinjevcu. Letjelicu gradi prema smjernicama danim u patentnoj prijavi, o čemu prvo izvješćuju zagrebačke Novosti od 31. kolovoza. Penkalin je zrakoplov bio specifične i dotad neviđene konstrukcije kormila, koja je zamišljena po uzoru na ptičji rep. Konceptom je to bio monoplan, a imao je

strijalaca, jedino motor je sagrađen u Češkoj. Na sastav samog aeroplana osvrnuti ćemo se prigodimice. Spremište Penkalinog aeroplana bit će na vojničkom vježbalištu, gdje je zborni zapovjednik Gerba odredio mjesto. Prve pokuse obaviti će inžinir Penkala sam bez javnosti. Troškovi gradnje iznose oko 15000 kruna."

Penkala je od vojnih vlasti dobio dozvolu za korištenje vojnim vježbalištem na Črnomercu, gdje je 23. veljače 1910. izgradio hangar za smještaj zrakoplova. Tako je utemeljio prvo uzletište u Hrvatskoj. Posao gradnje zrakoplova išao je vrlo sporo zbog Penkalinih čestih izbjivanja iz Zagreba, a novinari su nestrpljivo iščekivali mnogo puta odgađani prvi uzlet. ■

(kraj u sljedećem broju)

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE VEZANE UZ DOMOVINSKI RAT

Dakako da su vlasti Republike Hrvatske nastojale vratiti oduzeto oružje TO, ali to nije bilo moguće provesti u dogovoru s vodstvom JNA. Pokušaje legalnog obilaska oduzetoga oružja TO i uvid u način njegova čuvanja onemogućavalo je vodstvo JNA

Oduzimanje oružja TO SR Hrvatske (v. dio)

Uz izvješće od 22. svibnja 1990. (koje je navedeno u prethodnom broju Hrvatskog vojnika), Komanda 5. VO poslala je 5. lipnja 1990. Generalštabu OS SFRJ (I. upravi) "Izveštaj o realizaciji Naređenja za preuzimanje i čuvanje naoružanja i municije TO Republike Slovenije i SR Hrvatske u zoni odgovornosti 5. vojne oblasti", koji je potpisao "komandant" general-pukovnik Konrad Kolšek. Spomenuti izvještaji razlikuju se u podacima, a ovaj posljednji čini se potpuniji i detaljniji (vidi stupac lijevo).

Potez vojnog vrha OS SFRJ da cjelokupno oružje TO Hrvatske i Slovenije stavi pod nadzor JNA izazvao je negativne reakcije u spomenutim republikama. O tome svjedoči Zapovijed koju je Generalštab OS SFRJ (I. uprava) uputio 2. lipnja 1990. Komandi 5. vojne oblasti, odnosno njezinu zapovjedniku, da se pridržavaju zapovijedi o oduzimanju naoružanja, bez obzira na zahtjeve "nekih organa u pojedinim republikama" za povratom oružja TO u objekte koji nisu pod kontrolom JNA. Čini se da je u nekim općinama bilo prijetnji i razmišljanja da se oružje nakon planskog izuzimanja za obuku ili druge aktivnosti ne vraća u skladišta JNA, jer je u spomenutoj zapovijedi navedeno "da je takve zagovornike nužno upozoriti i upoznati sa zakonskim odredbama i poslasticama koje iz takvog čina proizilaze, kao i mogućnosti da takvo oružje silom bude vraćeno pod sigurnu kontrolu i obezbeđenje".¹

Dakako da su vlasti Republike Hrvatske nastojale vratiti oduzeto oružje TO, ali to nije bilo moguće provesti u dogovoru s vodstvom JNA. Pokušaje legalnog obilaska oduzetoga oružja TO i uvid u način njegova čuvanja onemogućavalo je vodstvo JNA. Primjeric, "3. uprava Generalštaba OS SFRJ" obavijestila je 4. travnja 1991. Petu vojnu oblast o zapovijedi SSNO-a Republičkom štabu TORH da "organima Ministarstva obrane RH" ne dopusti kontrolu naoružanja i vojne opreme TO koji se čuvaju u armijskim skladištima, odnosno da ne dopusti nikakvu kontrolu. Obavijest, koja je dostavljena 1. i 5. VO te VPO, potpisao je načelnik Generalštaba Oružanih snaga SFRJ general-pukovnik Blagoje Adžić.² ■

Dokumente pogledajte na: www.hrvatski-vojniki.hr

1. U SR Hrvatskoj obezbedili smo prihvat i smeštaj celokupnog naoružanja i municije TO u zoni odgovornosti 5. VO, osim 26 kom. streljačkog naoružanja i 2 RB iz RO "Mega" Zagreb (prema prilogu br. 1).

U skladištima RO ostalo je

- "Mol" Lički Osik - 8 kom. PAT M 12 40 mm

- "Jedinstvo" Zagreb - 4 kom. PAT 20/1 M55J

- Pamučna industrija Duga Resa - 6 kom. PAT 20/1 M38J

- "Željezara" Sisak - 16 kom. PAT 20/1 M55J

- "Rafinerija" Sisak - 8 kom. PAT 20/1 M55.

- "MEGA" ZAGREB - 26 kom. streljačkog oružja, 2 RB¹

U skladištima SŠTO Zagreb ostalo je:

- 8 kom. PAT 20/1

- 12 kom. MB 120 mm

- 6 kom. top 76 mm M48 BI

- 26 kom. Bst 82 mm.

U skladištu OpŠTO Grubišno Polje:

- 4 kom PAT 20 mm.

U skladištu OpŠTO Kutina:

- 12 kom. PAT 20/1.

Municija za navedena oruđa smeštena je u skladištima JNA, a za oruđa nije obezbeđen prostor.

2. - U Republici Sloveniji naoružanje i municija nisu preuzeti u 13 opštinskih štabova TO, što iznosi 15.940 komada oružja ili 14,5% od ukupnog broja i 126 tona municije (prilog br. 2). U navedenim OpŠTO preduzete su mere za fizičko obezbeđenje sa stalnom stražom za sve objekte u kojima se nalazi naoružanje i municija. Municija kalibra preko 12,7 mm i MES uskladištena je u objektima JNA. (...)

5. - Sagledavajući stanje naoružanja koje se nalazi kod raznih subjekata izvan OS na području SRH i RSI došli smo do saznanja:

Na području navedene dve republike izvan OS naoružanje se nalazi kod:

- organa DPZ i službe OiO i to: u opštinskim, regijskim i republičkim ustanovama, kod sekretarijata za NO, kod štabova i jedinica CZ, kod jedinica veze u DPZ i kod službe osmatranja i obaveštavanja;

- naoružanje koje vodi SUP nalazi se kod građana i u radnim organizacijama (preduzećima) za obezbeđenje, lovačkim društvima i streljačkim organizacijama;

- nismo mogli doći do podataka o naoružanju milicije.

Sagledavajući količinu naoružanja kod navedenih struktura prema prikupljenim podacima ima ih različitih vrsta, i to:

- pištolja raznih vrsta u SRH - 97.085, u RSI - 29.757

- revolvera raznih vrsta u SRH - 3.567

- automata raznih vrsta u SRH - 747, u RSI - 358

- pušaka i karabina u SRH - 10.417, u RSI - 22.749

- PM i mitraljeza u SRH - 27, u RSI - 33

- ručnih bacača u SRH - 1, u RSI - 1

- snajper pušaka u SRH - 71, u RSI - 4

- raznih lovač. pušaka u SRH - 146.799

Prilog: 1 i 2 - Pregled razmeštaja naoružanja i municije u objektima JNA (prilozi nisu pronađeni uz dokument).²

¹ Rečenica dopisana rukom.

² Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995., Dokumenti, knjiga 1: Oružana pobuna Srba u Hrvatskoj i agresija Oružanih snaga SFRJ i srpskih paravojnih postrojbi na Republiku Hrvatsku 1990.-1991., Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb, 2007., 32-33.

¹ Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995., Dokumenti, knjiga 1: Oružana pobuna Srba u Hrvatskoj i agresija Oružanih snaga SFRJ i srpskih paravojnih postrojbi na Republiku Hrvatsku 1990.-1991., Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb, 2007., 28-29.

² Isto, 107-108.

Svijeće za Vukovar

Dok gledam kroz prozor na trg usred grada,
moj sin pokraj mene u čudu me pita:
Gledaj, tata, tamo puno svijeća gori?!
Svijeće su složene, poruka znakovita.

Svijeće su složene, plameni trag pišu
da pokažu ono što tebi nije znano.
Sve te svijeće jasno nam govore:
Vukovara grada ime je ispisano.

Da te sjetе, sine, prije šesnaest ljeta
četnička je horda gradom zavladała,
a naša su djeca usred grada Sinja
počast tom gradu i junaštvu sada iskazala.

Sine, uvijek pamti tu prekrasnu sliku,
a istina ova svima nam je znana.
Svijeće za Vukovar večeras mnogi pale
kao i mi na Trgu doktora Tuđmana.

Tebe ljubim, dijete moje, usred čela.
Tebe ljubim, dijete, a bol mi srce para.
Ti me pitaš što je, što mi suze teku.
Evo, sine, i ja sjetih se Vukovara...

Dana 17. studenoga 2007., u večernjim satima u Sinju,
na Trgu dr. Franje Tuđmana, djeca su svijećama ispisala
ime grada Vukovara.

Milan BULJAN

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje
kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom
vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i
informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku
Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb
ili na e-mail: hrvojn timer@morh.hr

Poziv na izlaganje

Galerija "Zvonimir" prikuplja ponude za izlaganje u 2009. godini.
Pozivamo sve djelatnike MORH-a i pripadnike OSRH-a da svoje
prijedloge za izložbe dostave do 1. ožujka na adresu Galerije,
Bauerova 33, 10 000 Zagreb. Sve prijedloge razmotrit će komisija
i najbolje odabrati za realizaciju.

Osoba za kontakt: Zrinka Pillauer Marić, tel. 01/4567-926, fax:
01/4568-394, e-mail: galerija.zvonimir@morh.hr

Punica u ognjici

*Mnogo je šala, mnogo viceva ispričano o punicama. To samo
pokazuje koliko je važna uloga punice u obiteljskom životu.
Tako je od pamtivijeka. Život uči da nije dobro pozivati goste
ako je punica slabe volje. Možemo zamisliti apostola Petra u
kakvoj se situaciji našao kad je u kuću doveo Isusa s njegovim
društvom, a punica leži u ognjici. O Petrovoj punici i njezinoj
ognjici čita se evanđelje 8. veljače, u bogoslužju pete nedjelje
kroz godinu.*

*Što nama danas zapravo znači Petrova punica i njezina
ognjica? Kako bi ozbiljan čovjek o tome trebao razmišljati? Koja
je poruka evanđeoskog teksta?*

*Prizor što ga opisuje evanđelist Marko nije izabran slučajno.
Na početku evanđelja pisac želi predstaviti Isusa kao čudo-
tvorca. Čudesa su proklamacija Božje stvaralačke moći. Zato
evanđelist pomno bira mjesto, vrijeme i osobu na kojoj se čudo
zбивa. Nakon što je u sinagogi iz opsjednutoga istjerao zlođuha,
Isus dolazi u Petrovu kuću: "A punica Šimunova ležala u ognji-
ci. I odmah mu kažu za nju." On pristupi, prihvati je za ruku i
podigne. I pusti je ognjica. I poslušivaše im." (Mk 1,30-31)*

*Prvo Isusovo čudo događa se, dakle, u sinagogi, a drugo u
Petrovoj kući. Sinagoga je mjesto židovske zajednice, a Petar je
na čelu Isusove Crkve. Simboličan je taj Isusov čin. Petrova kuća
može biti svaka kršćanska zajednica, a vrućica bilo koja bolest
ili društveni porok. Veliki teolog Ambrozije u četvrtom stoljeću
piše: "Naša je vrućica gramzljivost, naša je vrućica pohlepa,
naša je vrućica nekorektnost, naša je vrućica častohleplje, naša
je vrućica srditost."*

*Svakoga čovjeka ponekad hvata ognjica sebičnosti. Čovjek
ozaren sebičnošću postaje teret obitelji, teret zajednice. U svakoj
se obitelji ponekad događa kriza. Ognjica jednoga člana kriza
je cijele obitelji. Svaka je kršćanska obitelj Petrova kuća kojoj
je Isus obećao nazočnost. "Gdje su dvojica ili trojica u moje ime
sabrani, tu sam ja", rekao je. Evanđelje upozorava na snagu
obiteljske molitve: "Oni mu rekoše za nju." Mi ne možemo
mijenjati jedni druge. Moramo se podnositi i zajedno moliti. Moli-
tvom se obitelj povjерава Isusu, koji može mijenjati čovjeka. Kad
Isus prihvati ruku, on dodirne dušu. I umjesto tereta postajemo
služitelji u obitelji. Valja o tome razmišljati.*

IVAN NIMAC

BIBLIOTEKA

Ishmael Beah:
Sutra je novi dan – sjećanja dječaka ratnika,
Alfa, Zagreb, 2008.

U današnjim ratovima sudjeluju kao ratnici i djeca, traumatizirana, pod utjecajem droga i s AK-47 u rukama. Djeca su postala vojnici bez prava na izbor. Procjenjuje se da u više od pedeset žestokih sukoba koji se vode diljem svijeta sudjeluje oko 300 tisuća djece vojnika. Ishmael Beah nekoć je bio jedan od njih. Novinari su pisali o djeci vojnicima, a književnici se trudili stvoriti predodžbu o njihovom životu. Ali je rijetkost pronaći nekoga tko je prošao taj pakao i preživio te u prvom licu pripovijeda svoju priču.

Ishmael Beah, danas 26-godišnjak, u dobi od dvanaest godina jurišao je u napadima na pobunjenike u Sierra Leoneu te tumačio zemljom koja je bila gotovo neprepoznatljiva nakon svega tog nasilja. Kad mu je bilo trinaest godina, u svoje ga je redove regrutirala državna vojska, a Beah, u srcu nježan dječak, otkriva da je sposoban za strašne zločine. U dobi od šesnaest godina, iz borbe ga je izvukao UNICEF te je, zahvaljujući pomoći djelatnika i rehabilitacijskog centra, ponovno zadobio ljudskost, a naposljetku i ozdravio.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Kompleks Baader Meinhof

- njemački triler (2008.)
- trajanje: 150 min
- redatelj: Uli Edel
- distributer: Constantin film
- glume: Martina Gedeck (Ulrike Meinhof), Moritz Bleibtreu (Andreas Baader), Johanna Wokalek (Gudrun Ensslin), Bruno Ganz (Horst Herold)

Krvavi bombaški napadi, terorističke prijetnje i strah od unutarnjeg neprijatelja uzdrmali su temelje još krhke njemačke demokracije 70-ih godina XX. stoljeća. Radikalna djeca postnacističkog naraštaja pod vodstvom Andreasa Baadera, Ulrike Meinhof i Gudrun Ensslin, vodila su nasilan rat protiv onoga što su smatrala novim licem fašizma – američkog imperijalizma, koji podupire njemački državni vrh. Njihov je cilj bio stvaranje "humanijeg društva", ali za to su se koristili nehumanim sredstvima, širili užas i krvoproliće, te time izgubili vlastitu humanost.

Nešto stariji čitatelji dobro se sjećaju vremena kad su Crvene brigade u Njemačkoj, Italiji i drugdje terorom pokušavale izvesti zemlje zapadne demokracije na "pravi put". Andreas Baader, barem ga ovaj film takvim prikazuje, bio je revolucionar, nihilist i vjerojatno najodgovorniji za radikalizam RAF-a. Mnogo je zanimljivija priča Ulrike Meinhof. Njezina je sudbina enigma zbog koje ne bi bilo pogrešno kad bi naslov filma bio Kompleks Ulrike Meinhof. Ostavila je uspješnu novinarsku karijeru i dvoje djece te se posvetila "idealima" koji su se pokazali neostvarivima. Kompleks Baader Meinhof uvršten je među pet nominiranih za Oscara za najbolji film s neengleskoga govornog područja. Ja možda ne bih išao tako daleko. Solidan je to film iz kojega se može mnogo saznati o neispunjenim snovima te terorističke organizacije, ali riječ je o filmu nastalom u televizijskoj koprodukciji. Nije da imam nešto protiv TV-filmova, ali mislim da Hollywood griješi kad pokraj npr. jedne Gommora preferira ovakav realistični, ni po čemu iznenađujući film.

Leon RIZMAUL

VREMEPLOV

7. veljače 1991.
Napad na sjedište
britanskog premijera

Na pola puta od engleskog Parlamenta do popularnog Trafalgar squarea, Downingova ulica br. 10 već gotovo tristo godina dom je engleskog premijera. Prilično obična i za mnoge bogatije premijere nedovoljna, ova je viktorijanska kuća, uz Buckinghamsku palaču u kojoj živi kraljevska obitelj, postala poznata kao sjedište najmoćnijih Britanaca. Najbogatiji premijeri, poput slavnog vojvode od Wellingtona, nisu ni pomišljali živjeti u tako skućenom prostoru. Sedamdesetih godina XX. stoljeća Harold Wilson pretvarao se da živi na toj adresi, ali je kroz stražnji izlaz potajno bježao u svoj stan. Zanimljiv je bio i premijer Tony Blair, koji je zbog svoje brojne obitelji, uz desetku, zauzeo i kućni broj 11. Za razliku od kraljevske obitelji, premijeri nisu bili odsječeni od svijeta. Živjeli su u središtu grada, gdje su prolaznici, kad im se prohtije, mogli zaviriti kroz prozor i vidjeti što prva dama ili njezina kuharica spremaju za ručak. No, popularni policajac bobby ispred Downingove 10 potkraj XX. stoljeća postao je nedovoljan za zaustavljanje neželjenih posjetitelja. Teroristički napadi Irske republikanske vojske (IRA) potaknuli su uvođenje strožih mjera osiguranja. U vrijeme Margaret Thatcher, ulazna vrata napravljena su tako da se mogu otvoriti samo iznutra. Posljednji veliki napad na sjedište britanskog premijera dogodio se 7. veljače 1991. Na stražnjoj strani rezidencije, u nizu eksplozija, kao sredstvo napada upotrijebljen je bijeli kombi. Sva stakla na kabinetu premijera Johna Majora, koji je unutra upravo održavao sjednicu vlade, popucala su i samo čudom nitko nije stradao. Poslije toga je odlučeno da bez dozvole više nitko ne može ući u Downingovu ulicu pa je stotinjak metara od broja 10 postavljena visoka željezna ograda, na kojoj se zaustavljaju većinom bezazleni turisti.

- 6. veljače 1958. – srušio se zrakoplov s *Manchesterskim bebama* – poginuo cijeli naraštaj darovitih nogometaša
- 8. veljače 1861. – osnovane Konfederativne države: Jug se odcijepio od Sjevera
- 8. veljače 1992. – hrvatski sportaši prvi put nastupili pod hrvatskom zastavom na ZOI u Albertvilleu
- 10. veljače 1960. – umro kardinal Alojzije Stepinac
- 11. veljače 1945. – završila saveznička konferencija na Jalti
- 12. veljače 1809. – rođen Charles Darwin

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Izložba u Galeriji "Zvonimir"

U Galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, otvorena je izložba pod nazivom *Zrak*, na kojoj 22 umjetnika okupljena oko Grožnjanskog likovnog kruga izlažu svoje recentne radove. Izložba je organizirana u suradnji s Gradskom galerijom "Fonticus" iz Grožnjana, a može se razgledati do 18. veljače, radnim danom od 11 do 18 i od 10 do 12 sati.

Ulaz slobodan.

Podsjetnik na tragediju

Pozornost svijeta 7. siječnja 1992. privuklo je rušenje helikoptera promatrača Europske zajednice u Hrvatskoj. Njega je raketom zrak-zrak srušio zrakoplov Jugoslavenske armije MiG-21 sjeverno od Zagreba, u mjestu Podrute. Let je bio uredno najavljen JA, a nedjeljo je počinio pilot "vazduhoplovstva" Emir Šišić, koji je zbog toga 2001. uhićen u Mađarskoj i potom izručen talijanskim vlastima. Osuđen je na 15 godina zatvora, a 2006. prebačen je u zatvor u Srijemskoj Mitrovici.

Zbirka:
Domovinski rat, Predmeti
Europske zajednice

Naziv:
Stražnji rotor srušenoga
talijanskog helikoptera
AB-206

Pušten je na uvjetnu slobodu u svibnju 2008. U srušenom helikopteru stradala su četvorica Talijana: Enzo Venturini (pilot), Marco Matta, Silvano Natale i Fiorenzo Ramacci te Francuz Jean-Loup Eychenne. Helikopter tipa AB-206 letio je u sastavu Promatračke misije Europske zajednice.

U fondusu Vojnog muzeja danas se nalazi stražnji rotor talijanskog helikoptera. Sastavljen je od metala i obojen talijanskim državnim bojama, a dimenzije su mu 22x260 cm.

**HRVATSKI
VOJNIK**

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOS S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel Hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić (mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr),
Domagoj Vlahović

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Tiskara Zelina d.d., K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojniki.hr, e-mail: hrvojniki@morh.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.milaviapress.com

Koen Herwers, Dirk Jan de Ridder i Menso van Westrhenen trojica su Nizozemaca koji se bave izdavaštvom, a središnja im je tema ratno zrakoplovstvo. Trojka *freelancera* očito je vrlo iskusna u fotografiranju raznih zrakoplova i pisanju članaka o njima. Svoje proizvode prodaju različitim svjetskim publikacijama.

Predstavljanje njihove web-stranice www.milaviapress.com nije reklama nego uvid u stranicu, koja nije samo reklamerska nego je i vrlo zanimljiv izvor fotografija i podataka o raznoraznim letjelicama i zrakoplovnima iz gotovo svih kutaka našeg planeta. Dakle, ako vas zanima i nešto o vojnim letjelicama Kirgistan, Madagaskara ili Malavija, nećete ostati prikraćeni. Osim toga naše kolege se brinu i za to da svojim posjetiteljima pruže prilično aktualne novosti. Stranica nije najbolja na svijetu, ali ipak je poprilično dobra.

D. VLAHOVIĆ

SAVRŠENA PRECIZNOST*

BEAMSHOT
LASER SIGHT & TACTICAL LIGHT SYSTEMS

